

Становище

От члена на научното жури доц. д-р арх. Пенчо Велев
за дисертационен труд на тема:
**„Многофункционални интегрирани комплекси /МИК/ в градовете през
втората половина на XX и началото на XXI век”**

За получаване на образователна и научна степен **доктор**
по професионално направление: 5.7 Архитектура , строителство и
геодезия
по научната специалност: Теория и история на архитектурата

Автор на дисертационния труд:
архитект Мила Иванова Никифорова
задочен докторант към сектор „ Архитектура”
Институт за изследване на изкуствата / ИИИЗК/ - БАН

Становището е изготвено на основание заповед №319-РД/03.07.2015 и на решение от заседание на Научното жури /протокол №1 от 10.07.2015/.

Дисертационният труд се състои от 127 страници текст и илюстрации ,
разпределени в увод ,три глави, заключение, приложение и
библиография, включваща 52 заглавия / 27 на кирилица и 25 на латиница/

Темата на дисертационния труд - „Многофункционални интегрирани комплекси /МИК/ в градовете през втората половина на XX и началото на XXI век”, е актуална преди всичко поради масовото навлизане на тези обекти в съвременните градове през последните десетилетия както у нас, така и в чужбина. Значителен брой проекти, реализации и конкурси днес имат амбициозната цел да решават проблеми, които по своите чисто физически параметри са на границата между архитектурата и градоустройството. Това поставя специфични проблеми, чието разглеждане от научна гледна точка може съществено да допринесе за тяхното качествено решаване.

В увода подробно е дефинирано понятието Многофункционален интегриран комплекс /МИК/. Той следва да съдържа повече от две градски функции , които да си взаимодействат пространствено и времево и да бъде резултат на комплексно проектиране. По отношение на големината

на обектите е поставена горна граница за достъпност до всички части в рамките на нормалния пешеходен изохрон от 15 до 30 минути, а като долна граница е приета разгъната застроена площ от поне 10 000кв. м.

Важно е да се отбележи, че всички разглеждани по-нататък в изложението примери, колкото и да са разнообразни като обем и съдържание, се покриват изцяло с така зададената дефиниция на МИК. Това по убедителен начин подкрепя **тезата на автора** за определянето на МИК като съществена структура в градовете, която се е развивала непрекъснато в зависимост от съответните социално-икономически условия и строително-технически възможности. Действително през втората половина на ХХти и началото на ХХIвек тези структури претърпяват бурно развитие и то е проследено подробно и с подходящи примери в първите две глави от дисертацията.

Арх. Никифорова формулира като цел **на труда** разкриване на ролята на многофункционалните интегрирани комплекси в исторически план и от гледна точка на съвременната архитектурна практика за обновяване и развитие на градовете.

Първите две глави проследяват развитието на многофункционалните комплекси в градовете в България и в чужбина /главно в Европа/. Интерес представлява структурирането на тези глави.

Изследването на българските примери е разделено на шест периода, обхващащи приблизително по едно десетилетие. Отбелязани са характерните за всеки период социално - икономически условия и стилови особености на архитектурата. При анализа и направените обобщения за всеки от периодите се набляга на степента на интеграция на функции и ролята на подбраните примери за обновяване и развитие на градовете.

Изследването на примерите от чужбина е разделено на пет групи, според мястото, което заемат на територията на градовете. Това са МИК, разположени върху разрушени през Втората световна война части от централните на градовете, МИК, представляващи реконструкции и ново строителство на мястото на износени части в старите центрове на Москва, Стокхолм и Филадельфия, МИК – центрове на нови градове – сателити и на нови големи периферни жилищни райони в Англия, Германия, Франция и Скандинавските страни, МИК, формирани чрез обновяване на стари търговско - жилищни улици и трансформирането им в пешеходни зони и

МИК, проектирани и изградени в края на ХХ и началото на ХХI век, които имат характеристиките на ключови елементи за развитието на постмодерните градове.

В последната, трета **глава** на дисертацията са систематизирани факторите, от които зависи удачното разположение на МИК в структурата на града и е направена класификация на комплексите според критерия функционално съдържание.

Разгледани са особеностите на **пространствената композиция** на МИК като са разработени и три авторски принципни схеми. Разработването на тези схеми представлява класификация на МИК според различни пространствени критерии и би следвало да се добави към формулираните приноси на труда.

Очертаните в трета глава основни подходи при решаване на **архитектурно - художествената композиция** на многофункционалните комплекси са интересни като обосновка и имат стойност като насоки за решаване на конкретни проектантски задачи.

Съставеният списък с приноси на труда е коректен. Считам за най-съществен принос формулирането на тезата за МИК и тяхната роля на катализатори в развитието на постмодерните градове.

Авторефератът е изготвен в съответствие с изискванията да отразява точно и коректно съдържанието на дисертационния труд.

Искам да добавя и едно сполучливо съвпадение между научната работа на докторантката и нейната проектантска дейност (жилищно-търговски комплекс „Царица Йоана“), което е допринесло за тяхното взаимно обогатяване.

Препоръки

Високото качество на дисертационния труд, неговата актуалност и значимост за градоустройствната теория и практика, ми дава основание да предложа издаването му като **самостоятелна монография**.

Обширните познания на докторантката преди и по време на научното изследване на темата и натрупания опит в областта на научноизследователската дейност, са предпоставка за разширяване и продължаване на работата ѝ по направление на същата тематика.

Арх. Никифорова започна работата си над дисертационния труд в Центъра по архитектурознание при БАН след спечелен конкурс, където имаше условия и кадри за разработване на градоустройствена тематика. След проведените реформи в БАН, тя продължи работата си по темата като докторант към сектор „Архитектура“ при Института за изследване на изкуствата, който е изключил предмета на дейност в областта на градоустройството и не обучава и не развива необходимите научни кадри. Настоящият дисертационен труд отново красноречиво доказва, че развиването на градоустройствената тематика, неразривно свързана с архитектурата, е нужна и то на **академично ниво**. Надявам се, че този факт ще впечатли академичното ръководство, което може да поправи една допуснатата грешка като възобнови и развие научноизследователската дейност в областта на градоустройството.

Имам следните бележки към представения материал:

Заклучението към втора глава е само от едно изречение. Би следвало към нея да има обобщения и изводи, така както това е направено в първа глава.

В автореферата са цитирани немалък брой примери. Добре би било поне най-важните от тях да бъдат придружени от илюстрации.

Направените бележки и препоръки не омаловажават стойността на дисертацията.

В качеството си на научен ръководител си позволявам да споделя своето впечатление от работата на докторантката и от нейните качества като професионалист.

Арх. **Мила Иванова Никифорова** е изключително трудолюбив, упорит и дисциплиниран архитект, който обича професията си. При трудни условия за работа, тя успя успешно да се справи с трудна докторантска задача. По време на разработването на дисертационния труд положи максимални усилия и самостоятелност, отстояваше и мотивираше всяка своя идея. Тя не се задоволи с постигане на минималното, което изискваше докторантската програма и непрекъснато обогатяваше съдържанието на дисертационния труд.

С удоволствие установявам, че първоначалните ми положителни впечатления се потвърдиха в процеса на работата ѝ и съм убеден, че настоящия дисертационен труд е допринесъл за професионалното ѝ усъвършенстване.

Заклучение

Дисертационният труд на тема „**Многофункционални интегрирани комплекси /МИК/ в градовете през втората половина на ХХ и началото на ХХІ век**” на задочния докторант арх.Мила Иванова Никифорова, представлява успешно завършено научно- изследователско изследване, което отговаря на всички академични изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото приложение.

Темата на дисертационния труд е особено актуална. Считаю, че тя е едно професионално предизвикателство, което заслужава внимание.

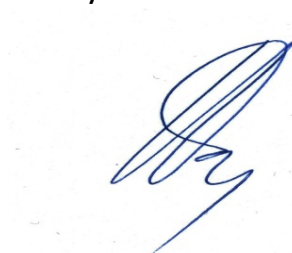
Несъмнените й високи качества я правят полезна и приложима за градоустройствената ни теория и практика.

Дисертационният труд се появява в труден момент за българското градоустройство, характеризиращ се с множество проблеми в развитието на градските територии и крестящата нужда те да бъдат решени.Градоустройствената ни практика се нуждае от здрава научна основа и подготвени професионални кадри.В този смисъл, настоящата разработка и професионалната подготовка на автора й са особено значими и перспективни.

Като се позовавам на актуалността на този дисертационен труд, на професионалната вещина и компетентност на проведеното научно изследване и широките познания на неговия автор, като член на научното жури, давам своя положителен вот и убедено препоръчвам на членовете на научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор” на арх.Мила Иванова Никифорова

София, 28.09.2015 г.

С уважение:

**Научен ръководител и член на
научното жури
Доц.д-р арх. Пенчо Стоилов Велев**